

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев2 39/07
28.03.2007. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Слободана Дражића, председника већа, Власте Јовановић, Јелене Боровац, мр Љубице Милутиновић и Биљане Драгојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА, чији је пуномоћник АБ, адвокат, против туженог Градског саобраћајног предузећа „Београд“ у Београду, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Окружног суда у Београду Гж. I -1044/05 од 14.9.2006. године, у седници одржаној 28.3.2007. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Окружног суда у Београду Гж. I - 1044/05 од 14.9.2006. године и пресуда Првог општинског суда у Београду П.1. бр. 1365/98 од 11.6.2003. године, која је исправљена решењем истог суда П.1. бр. 1365/98 од 8.2.2005. године, у досуђујућем делу изреке накнаде нематеријалне штете, тако што се захтев тужиоца за накнаду штете по основу претрпљених душевних болова због повреде части и угледа одбија као неоснован за износ од 300.000,00 динара (триста хиљада динара) а на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности за износ од 200.000,00 динара (двеста хиљада динара) са каматом на наведене износе, као неоснован.

У осталом делу ревизија туженог се ОДБИЈА као неоснована.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог општинског суда у Београду П.1. бр. 1365/98 од 11.6.2003. године, која је исправљена решењем истог суда П.1. бр. 1365/98 од 8.2.2005. године, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 500.000,00 динара на име претрпљених душевних болова због повреде части и угледа, износ од 400.000,00 динара на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности и износ од 300.000,00 динара због претрпљеног страха са законском затезном каматом почев од 11.6.2003. године па до коначне исплате, као и да му накнади трошкове поступка у укупном износу од 207.000,00 динара, а све у року од осам дана по пријему пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Окружног суда у Београду Гж. I - 1044/05 од 14.9.2006. године, ставом првим изреке потврђена је првостепена пресуда у делу за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због повреде части и угледа и на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности са каматом на наведене износе и у том делу жалба туженог одбијена као неоснована. Ставом другим изреке укинута је првостепена пресуда у делу за накнаду нематеријалне штете због претрпљеног страха са каматом на тај износ као и за накнаду трошкова парничног поступка и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажног дела пресуде окружног суда, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 354. став 2. тачка 11. ЗПП, на коју Врховни суд пази и по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог као возач у погону Нови Београд, и у другој половини јула 1998. године био на годишњем одмору и није долазио на посао. Обзиром на ту чињеницу тужилац није учествовао у обустави рада код туженог у периоду од 20. до 28.7.1998. године, али и поред тога тужени је безведеног дисциплинског поступка донео решење 17.9.1998. године, којим је тужилац оглашен кривим наводно због тога што је у означеном периоду учествовао у организовању и подржавању штрајка, и изречена му дисциплинска мера престанак радног односа. Одлуком управног одбора туженог од 27.10.1998. године одбијен је као неоснован приговор тужиоца. Наредбом вршиоца дужности генералног директора тужиоцу је био забрањен улазак у предузеће, па је тужилац покренуо парницу ради поништаја наведених дисциплинских одлука, али је в.д. директор заклучио вансудско поравнање између осталог и са тужиоцем, и ставио ван снаге све дисциплинске одлуке и тужилац вратио на рад и признао му сва права из радног односа за претходни период. За све време од суспензије па до враћања на рад тужиоцу је био забрањен улазак у предузеће, а тужени је фотографије тужиоца са фотографијама осталих 30 радника за које тужени сматра да су

тузиоци су фотографије тужиоца са фотографијама осталих радника са које тужени сматра да су организовали и учествовали у штрајку након престанка штрајка доставио служби обезбеђења како би био спречен њихов улазак у просторије туженог. Пре тога у сличним ситуацијама никад на тај начин није спречаван улазак запослених у погоне туженог. Служба обезбеђења туженог добила је налог да раднике о чијим се приговорима одлучује на седници управног одбора стражарно доведе на седницу пола сата пре времена одређеног за њихово саслушање, а да их пре тога не пуштају у зграду. Поводом овог штрајка у дневним листовима „Блиц“ и „Глас“ од 27.7. до 8.8.1998. године и дневним листовима „Политика“ и „Новости“ од 27.7.1998. године објављени су чланци у назначеној обустави рада под насловима „Слике отпуштених на потерницама“, „Откази свима који не раде“, „На улицама тек по који тролејбус“, „Узми волан или отказ“, и слично. Фотографија тужиоца заједно са фотографијама осталих радника за које се сматрало да су учествовали у штрајку, претходно су фотокопирани на заједничкој мапи у тачно одређеном броју примерака и достављене служби обезбеђења туженог са циљем да се покрију сва места која покривају радници службе обезбеђења. Ова мапа са фотографијама у погону где ради тужилац није била јавно објављена, већ је била на столу у портирници. У средствима информисања коришћена је назначена група фотографија тужиоца и других радника коју је на пану сачинила кадровска служба туженог, те су фотографије биле јавно објављене у дневним листовима, а у неким од тих листова овај штрајк је био повезан са акцијама терориста на Косову.

Утврђено је да тужилац болује од акциозно-депресивног поремећаја, психичке болести, која је настала као последица трауме од отказа на послу и да је болест изражена у умереном степену, али да је попримила хронични тог због чега је тужиоцу неопходно лечење. Због овог поремећаја постоји умањење животне активности од 20%.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом чланова 154. став 1. Закона о облигационим односима и члана 170. став 1. и 172. став 1. истог Закона утврдили одговорност туженог као правног лица за штету коју проузрокује њихов орган у вршењу своје функције.

Према разлозима судова тужиоцу је причињена штета повредом правила о забрани злоупотребе права и забрани проузроковања штете. У конкретном случају то је остварено објављивањем фотографија запослених - учесника у штрајку, па и тужиоца у портирницама одређених погона туженог али и достављањем мапе са тим фотографијама средствима јавног информисања од којих су нека исте и објавила. На тај начин дошло је до повреде части у угледа тужиоца као вида нематеријалне штете које је он због тога претрпео. Као директна последица трауме настале отказом на послу, код тужиоца је као последица настало умањење опште животне активности од 20%.

Правилно изражено правно становиште судова у погледу оцене одговорности туженог за накнаду нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због повреде части и угледа и умањења животне активности. У образложењу побијане пресуде наведени су јасни и правилни разлози, које прихвата и Врховни суд. Наиме, грађанско-правна одговорност послодавца за повреду или штету коју претрпи запослени на раду или у вези са радом је законом (члан 62. став 5. Закона о основама радних односа, 1996. године, који се у конкретном случају примењује), признати извор облигационих односа и послодавац за њу одговара по општим правилима о одговорности за штету из члана 154. Закона о облигационим односима. Како је према члану 155. Закона о облигационим односима штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист) као и наношење другог физичког или психичког бола (нематеријална штета) запослени који претрпи повреду или штету на раду или у вези са радом има право на накнаду свих видова штете у обиму у коме је штету претрпео. За штету због незаконите одлуке о престанку радног односа послодавац одговара по основу претпостављене кривице уколико је штета узрокована намерно или непажњом (члан 158. ЗОО), за услов грађанско-правне одговорности послодавца је постојање штете као последица повреде права запосленог. Дакле право на накнаду ове штете је право из радног односа које се остварује по правилима одговорности за штету из члана 154. став 1. Закона о облигационим односима.

Супротно наводима ревизије, незаконитом одлуком и радњама које прате такву одлуку послодавац може запосленом проузроковати не само материјалну штету, већ му може нанети и психички бол, уколико му тиме повреди углед, част или права личности гарантована правним поретком. Чак и кад је кривица санкционисана, и кад је неоснованост потпуно доказана повреда угледа може бити тако тешка да изазива душевни бол који оправдава исплату правичне накнаде као сатисфакције у смислу члана 200. Закона о облигационим односима. Несумњиво да је стражарно спровођење тужиоца на седницу управног одбора ради саслушања о приговору на решење о престанку радног односа, забрана уласка у зграду, групна фотографија тужиоца и других запослених коју је на пану сачинила кадровска служба туженог и која је доспела у средства јавних информисања, представља повреду угледа и части и у таквом случају тужилац има право на новчану накнаду нематеријалне штете по том основу. Умањење животне активности код тужиоца настале као последица психичке болести узрокована траумом од незаконитог отказа на послу и предузетих радњи тим поводом, у конкретном случају представља основ за досуђење накнаде нематеријалне штете као сатисфакције за претрпљене душевне болове у смислу члана 200. Закона о облигационим односима.

Наводи у ревизији да закључено поравнање странака подразумева да су странке задовољне њиме, односно да једна према другој немају никаквих потраживања, је неосновано. Наведеним поравнањем је решен само радно-правни статус туженог враћањем на посао и питање накнаде материјалне штете. Међутим, наведено поравнање не садржи ниједну одредбу о одрицању тужиоца од права на накнаду нематеријалне штете, нити се из садржине текста о томе може закључити.

Остала истицања у ревизији туженог о погрешној примени материјалног права, нису од утицаја на законитост побијане пресуде, јер се искључиво односе на оцену доказа и чињенично стање, што није ревизијски разлог у смислу члана 385. став 3. ЗПП.

Међутим, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, код досуђења висине накнаде нематеријалне штете за наведене видове. Правична накнада као облик отклањања штетних последица састоји се у исплати новчане накнаде као сатисфакције за претрпљене душевне патње, да би се код оштећеног успоставила нарушена психичка равнотежа (члан 200. став 2. Закона о облигационим односима). Суд приликом одлучивања о захтеву за накнаду материјалне штете мора да води рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, као и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Имајући у виду критеријуме у време доношења првостепене одлуке, Врховни суд налази да је за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа требало тужиоцу досудити 200.000,00 динара, а исто толики износ и за умањење животне активности, и да ови износи одговарају околностима и сврси правичне накнаде, која се досуђује за ове видове штете, док преко ове висине тужбени захтев није основан.

Са изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 393. ЗПП и члана 395. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

Председник већа - судија

Слободан Дражић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

СМ